

ΑΓΙΟΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΟΣ

ΑΡΗ 311 - Παραδοσιακή αρχιτεκτονική
και σύγχρονοι προβληματισμοί
Εαρινό εξάμηνο 2019 - 2020
Διδάσκον : Μαρία Φιλοκύπρου
Όνομα φοιτητών : Χαρά Ήλια, Παϊσιά Ιωαννίδου, Κρυστάλ Τάχχα

A. Εισαγωγικά στοιχεία

1. Γενικές πληροφορίες του χωριού
2. Δημόσιες υποδομές
3. Πλατεία εκκλησίας και χρήσεις
4. Πρόσβαση στο χωριό
5. Μεταγενέστερες μετατροπές του χωριού
6. Γεωμορφολογία εδάφους

B. Πολεοδομική οργάνωση -οδικό δίκτυο

7. Οδικό δίκτυο
8. Πλάτη δρόμων
9. Όψεις κτηρίων
10. Δομημένο περιβάλλον χωριού
11. Σχέση πρόσοψεων κτηρίων με οδικό δίκτυο
12. Τίτλοι Ιδιοκτησιών

Γ. Τυπολογία οικοδομών

13. Τυπολογία υποδομών
14. Τυπολογία διατάξεων υποδομών
15. Τυπολογία ηλιακών
16. Τυπολογία αιθρίων

Δ. Μορφολογία και κατασκευή

17. Επιμέρους μορφολογικά στοιχεία
18. Υλικότητα και κατασκευαστικά στοιχεία
 - i. Μπαλκόνια
 - ii. Υλικότητα
 - iii. Βολιτζια

Τοποθεσία :

Ο Άγιος Επιφάνιος, χωριό της επαρχίας Λευκωσίας, βρίσκεται μόλις 500 μέτρα από τον κύριο δρόμο Λευκωσίας- Παλαιχωρίου. Απλώνεται στις καταπράσινες πλαγιές ήπιων λόφων, του λόφου «Καλόγηρος» στα δυτικά και του λόφου «Χορτερή» στα νοτιοανατολικά.

Έκταση :17,359 3 km²
Υψόμετρο :455 μέτρο
Πληθυσμός : 500 κατοίκους

Το υψόμετρο στην περιοχή του χωριού γενικά αυξάνεται από τα βόρεια προς τα νότια όπου καθίσταται βουνίσιο. Στα βόρεια του σύνορα είναι 500 περίπου μέτρα, αυξάνεται στα 620 μέτρα στον οικισμό και στα 927 μέτρα στα νότια του σύνορα (κορφή Χαλαρή). Το τοπίο είναι διαμελισμένο από το ρυάκι Μαρούλληνα, παραπόταμο του ποταμού του Ακακίου. Τοποθετημένο σ' ένα υψόμετρο κάπου 620 μέτρων πάνω από τη θάλασσα, το χωριό περιτοιχίζεται από δάση ή χαμηλή θαμνώδη άγρια βλάστηση και δέχεται μέση ετήσια βροχόπτωση περί τα 440 χιλιοστόμετρα.

Διοικητικά όρια Αγίου Επιφανείου :

Το χωριό βρίσκεται 5 περίπου χμ στα νοτιοδυτικά της Κλήρου και 11 περίπου χμ. στα βόρεια του Παλαιχωρίου.

Σύμφωνα με την παράδοση περί το δεύτερο μισό του 18ου αιώνα, μια επιδημία έπληξε το χωριό. Μόνο μια οικογένεια, αποτελούμενη από τον πατέρα, τη μητέρα και τρεις κόρες, κατάφερε να επιζήσει, αλλά και αυτή εγκατέλειψε το χωριό. Μετά από χρόνια, οι κοπέλες ήλθαν πίσω και κατοίκησαν πάλι στο χωριό. Τότε, ήρθε κάποιος από την Αγγλατζιά, ο λεγόμενος Επιφάνιος και παντρεύτηκε τη μια. Κατοίκησαν εδώ και έτσι ξαναεξέκρινσε η ζωή στο χωριό.

Μύθοι για την ονομασία του χωριού :

Το χωριό και οι κάτοικοι, απολάμβαναν την προστασία του επισκόπου Σαλαμίνοσ Επιφανίου, το χωριό έγινε γνωστό ως το χωριό του Επιφανίου και αργότερα Άγιος Επιφάνιος Ορεινής .

Το χωριό πήρε το όνομα του από κάποιο φερώνυμο μοναστήρι. Αυτό «μαρτυρούν» κάποια κατάλοιπα κτίσματος που ανευρέθηκαν δυτικά του χωριού.

Κατά μια άλλη εκδοχή, το όνομα του χωριού προήλθε από το όνομα του πρώτου κατοίκου του χωριού.

Το χωριό βρίσκεται κοντά σε ρυάκι

Ασχολίες κατοίκων

Οι κάτοικοι του χωριού ασχολούνταν με τη γεωργία, κτηνοτροφία και υλοτομία.

Ειδικότερα, καλλιεργούσαν κυρίως αμπέλια οينوποιησίμων ποικιλιών και λιγότερο ελιές, χαρουπιές, σπηριά και λαχανικά.

Οι κάτοικοι του Αγίου Επιφανίου, όπως και τα υπόλοιπα ορεινά χωριά, είχαν ως βασική τους ενασχόληση την κτηνοτροφία.

Τη δεκαετία του '80 εκτρέφονταν περίπου 1000 κατσίκες.

Όσοι ασχολούνταν με την υλοτομία κουβαλούσαν ξύλα από τα χωράφια και το δάσος, τα φόρτωναν πάνω σε άλογα ή γαϊδουράκια και πήγαιναν να τα πουλήσουν στη Δευκωσία.

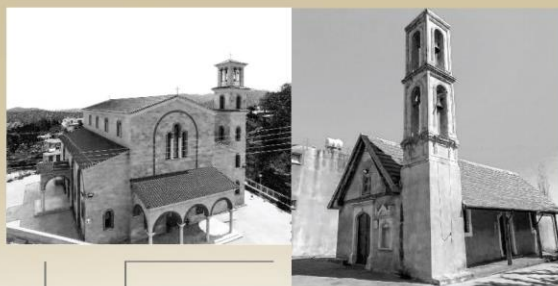
Κτηνοτροφία

Γεωργία

Υλοτομία

Εκκλησία Αγίου Επιφανείου

Η εκκλησία, που είναι αφιερωμένη στον Άγιο Επιφάνειο, βρίσκεται στο κέντρο της κοινότητας. Είναι κτίσμα του 18ου αιώνα και είναι κτισμένη πάνω από άλλο ναό, μάλλον το παλιό μοναστήρι που υπήρχε στην κοινότητα. Στην εκκλησία βρίσκονται σήμερα ιερά κειμήλια όπως η εικόνα του Αγίου Επιφανίου, του 17ου αιώνα. Το Εικονοστάσι είναι μεγάλης αρχιτεκτονικής και καλλιτεχνικής αξίας, αφού είναι ολόκληρο ξυλόγλυπτο και διάτρητο. Κατασκευάστηκε το 1923 από τον Γεώργιο Χρ. Ταλιαδώρο. Σήμερα, δίπλα από την παλιά εκκλησία αναγείρεται νέος μεγαλοπρεπής ναός, αφιερωμένος και αυτός στον Άγιο Επιφάνειο. Οι εργασίες ανέγερσής του ξεκίνησαν το 2006 και υπολογίζεται να τελειώσουν μέχρι το Πάσχα του 2009.

Εκκλησία Αγίου Γεωργίου

Βρίσκεται στα δυτικά της κοινότητας, 2 χιλιόμετρα μακριά. Είναι παλιό κτίσμα, χτισμένο σε παλαιότερη εκκλησία, αφού στην περιοχή υπήρχε παλιός οικισμός. Το εκκλησάκι έχει ανακαινιστεί εσωτερικά και γίνονται προσπάθειες και για την εξωτερική του ανακαίνιση. Κάθε χρόνο μετά το Πάσχα γίνεται λειτουργία στο εκκλησάκι με παρουσία εκατοντάδων πιστών, ντόπιων και ξένων. Η πρόσβαση προς το εκκλησάκι είναι εύκολη αφού συνδέεται με το οδικό δίκτυο της κοινότητας.

Δημοτικό Σχολείο Αγίου Επιφανείου

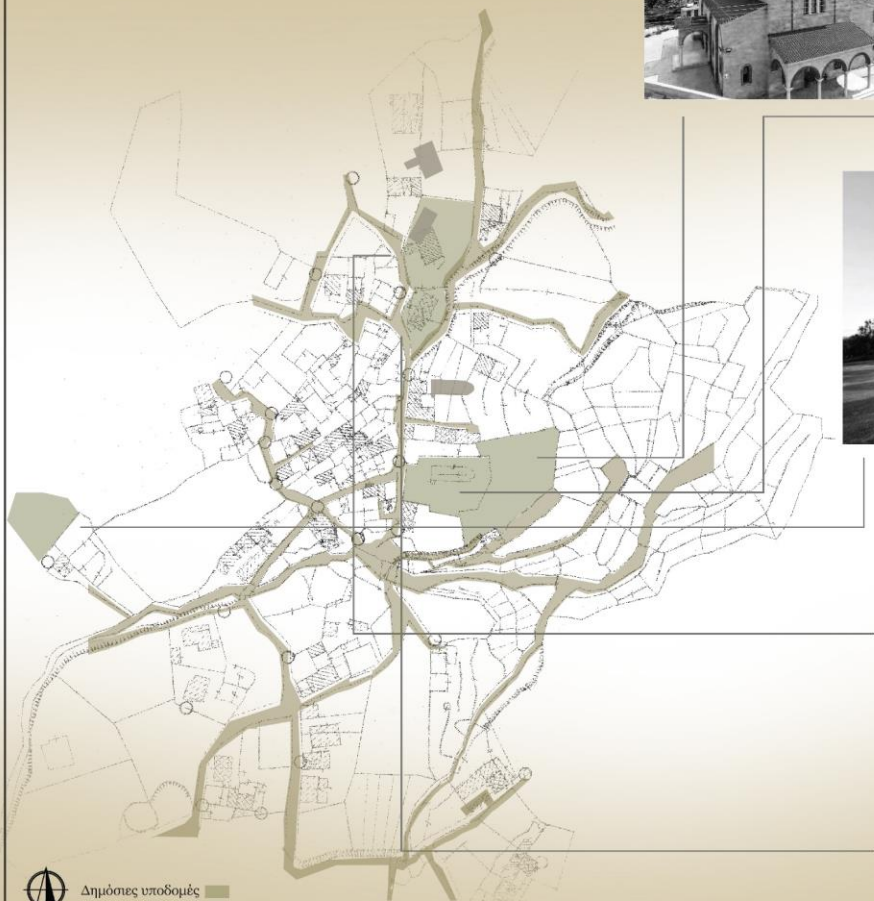

Οικόλογικό νηπιαγωγείο

Μονοπάτι της φύσης

Το μονοπάτι της φύσης βρίσκεται στην άκρη του χωριού. Διασχίζει το δάσος αδελφός, τον Άγιο Γεώργιο και καταλήγει ξανά στο χωριό.

Δημόσιες υποδομές

Πλατεία εκκλησίας - χρήσεις

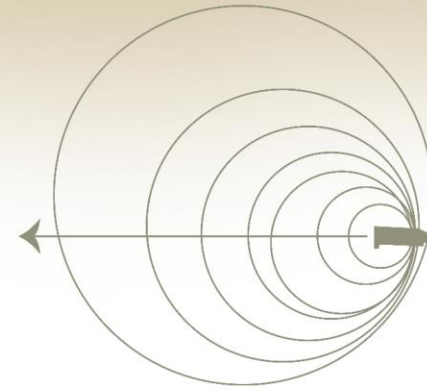

Παλιά εκκλησία

Καινούργια εκκλησία

Η πλατεία της εκκλησίας μετατρέπεται σε ένα χώρο συνάντησης και επικοινωνίας μεταξύ των κατοίκων του χωριού και όχι μόνο. Δραστηριότητες όπως θεατρικά, πασχαλινά παιχνίδια και μουσικές βραδιές μετατρέπουν τον χώρο σε πόλο έλξης.

Έχοντας σαν αφαιτηρία την εκκλησία, ο οικισμός αναπτύχθηκε περιφερειακά γύρω από αυτήν γιατί η εκκλησία πρόσφερε στους κατοίκους το αίσθημα ασφάλειας. Ακόμη και σε περιόδους προβλημάτων οι κάτοικοι προσέφευγαν στον ιερό ναό. Με το πέρασμα των χρόνων ο οικισμός άρχισε να επεκτείνεται στα πιο κάτω στρώματα δημιουργώντας την σημερινή μορφή του χωριού.

Σήμερα παρατηρείται μια αλλαγή στο οδικό δίκτυο του χωριού σε σχέση με τη μορφή του οδικού δικτύου στο παρελθόν. Αν συγκρίνει κανείς το χάρτη του 1946 με το σημερινό, θα παρατηρήσει τις διαφορές που έγιναν πρόσφατα ιδιαίτερα στο σημείο ανέγερσης της νέας εκκλησίας του οικισμού. Ο δρόμος φαίνεται πως αναδιαμορφώθηκε για να εξυπηρετήσει καλύτερα την πρόσβαση στον πλατειακό χώρο της εκκλησίας.

1946

2020

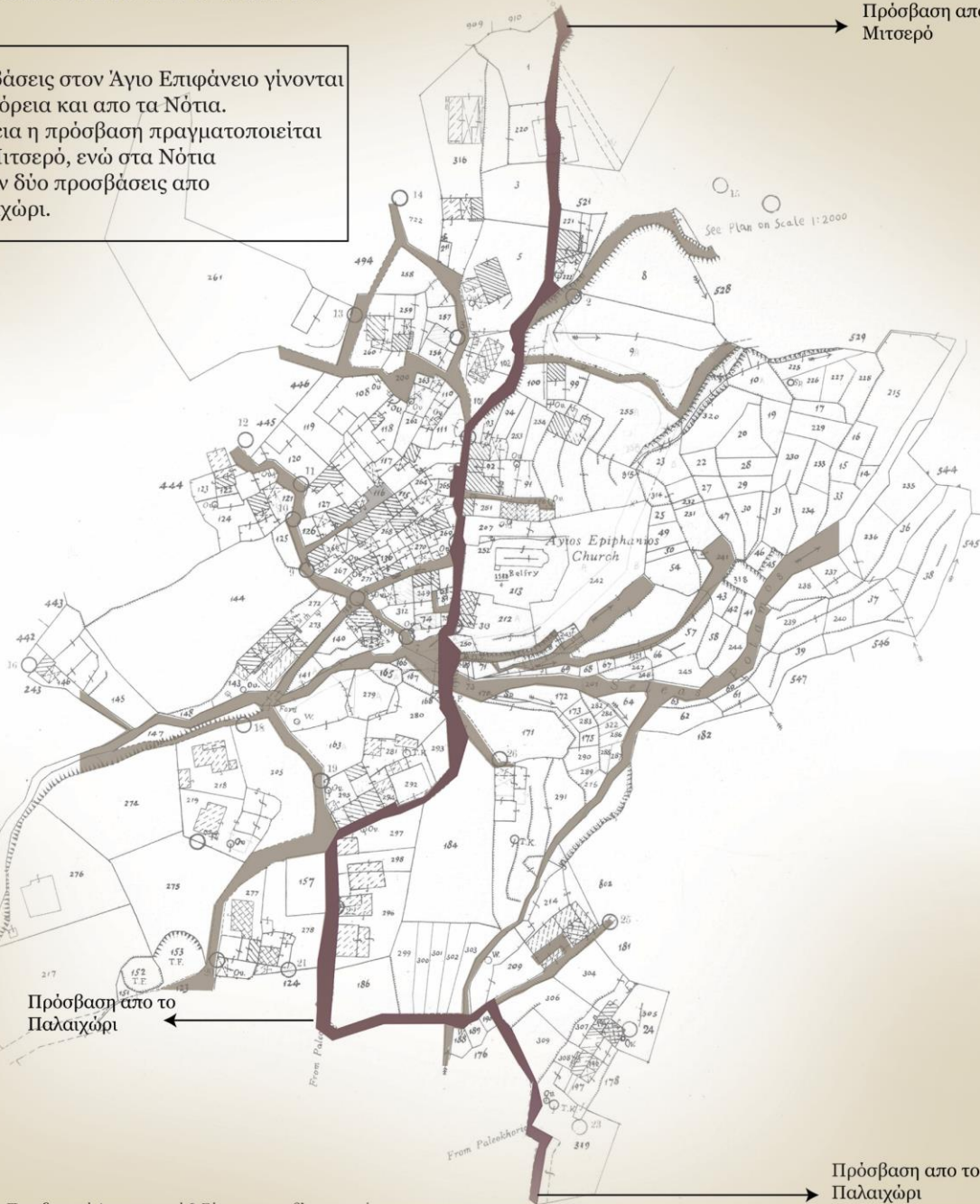
Πριν

Μετά

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ

Οι προσβάσεις στον Άγιο Επιφάνειο γίνονται από τα Βόρεια και από τα Νότια. Στα Βόρεια η πρόσβαση πραγματοποιείται από το Μιτσερρό, ενώ στα Νότια υπάρχουν δύο προσβάσεις από το Παλαιχώρι.

Πρόσβαση από το Μιτσερρό

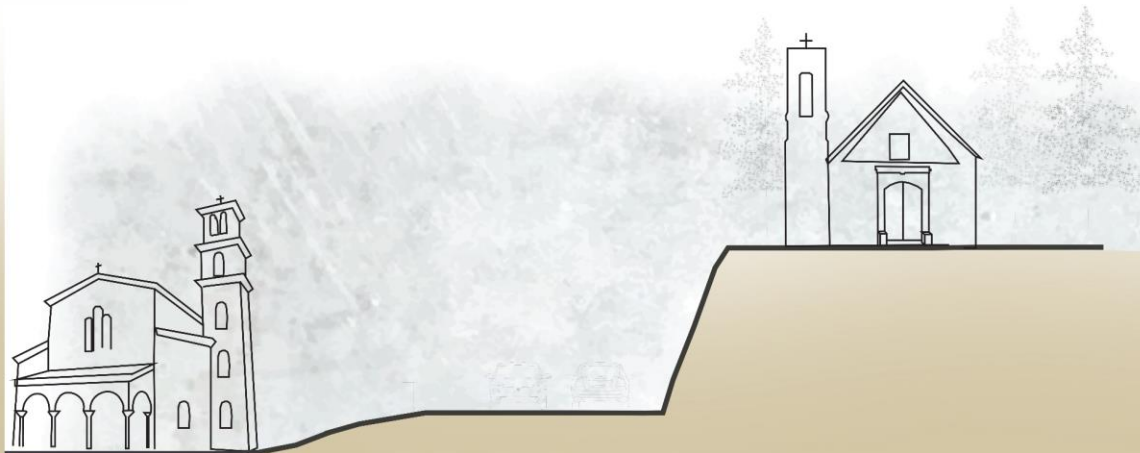
Πρόσβαση από το Παλαιχώρι

Πρόσβαση από το Παλαιχώρι

Σχέση παλίας - νέας εκκλησίας

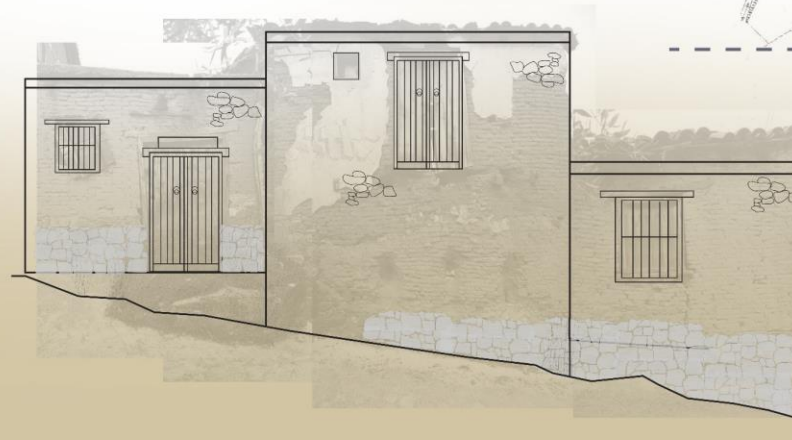

Παρατηρείται μεγάλη υψομετρική διαφορά μεταξύ των δύο εκκλησιών. Ο οικισμός διαμορφώθηκε στο επίπεδο της παλίας εκκλησίας και στη συνέχεια με την εξάπλωση του χωριού προς τα κάτω, κτίστηκε η καινούργια εκκλησία.

Περίπτωση 1: καμία υψομετρική διαφορά
Τομή Β - ' Β

Περίπτωση 2: Υψομετρική διαφορά - απότομη κλίση εδάφους
Τομή Γ - ' Γ

Στον Άγιο Επιφάνειο παρατηρούνται έντονες υψομετρικές διαφορές και αυτό γιατί με τα χρόνια άρχισε να αναπτύσσεται ο οικισμός προς τα κάτω. Στην τομή Β - ' Β τα κτίρια βρίσκονται όλα στο ίδιο επίπεδο κοντά στην παλιά εκκλησία σε αντίθεση με την τομή Γ - ' Γ όπου στα κτίρια διακρίνεται μια απότομη κλίση με έντονη υψομετρική διαφορά.

Χάρτης Δρόμων

Το οδικό δίκτυο του χωριού φαίνεται να αναπτύσσεται οργανικά ανάμεσα σ' αυτό, με αυξομειώσεις στο πλάτος του. Όπως παρατηρείται και στην πιο πάνω χαρτογράφηση, προς τις παρυφές οι δρόμοι είναι πλατύτεροι, ενώ δημιουργούνται κάποια πλατώματα. Μερικά από τα πλατώματα είναι αδιέξοδοι, οι οποίοι σε κάποιες περιπτώσεις φαίνεται να οικιοποιούνται από τους κατοίκους της περιοχής.

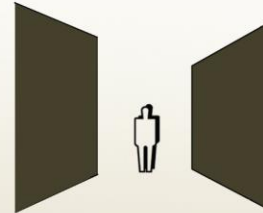
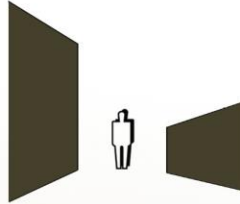
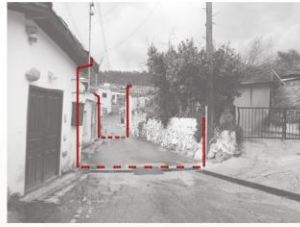
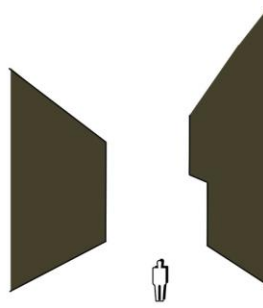
Χάρτης Αδιεξόδων

Αδιέξοδα

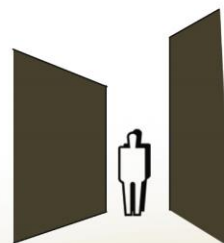
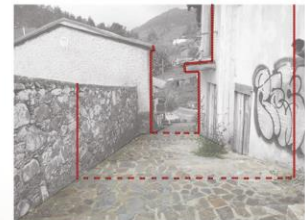
Χάρτης Πλατωμάτων

Πλατώματα

Η διακίνηση μέσα στο χωριό Άγιος Επιφάνειος γίνεται κυρίως μέσα από το οδικό δίκτυο. Οι στενοί δρόμοι αποτελούνται ως επί των πλείστων από πεζόδρομους ενώ οι πλατιοί δρόμοι διασχίζονται από τα οχήματα. Στο χωριό επικρατούν οι στενοί δρόμοι αφού όπως φαίνεται και από τις πιο πάνω φωτογραφίες και διαγράμματα κυριαρχεί η πυκνή δόμηση.

Τα πλάτη των δρόμων ποικίλουν στο χώρο του χωριού.

Τα πιο παλιά δρομάκια συνήθως είναι πιο στενά ενώ πλέον, μετά τις σύγχρονες επεμβάσεις στον αστικό ιστό, κάποιοι δρόμοι έγιναν πιο πλαττοί για να δεκτούν την αστική ανάπτυξη του χωριού με την πάροδο του χρόνου, παρ'όλο που κάποιοι παραμένουν στενοί καθιστώντας δύσκολη την πρόσβαση με το αυτοκίνητο, και άλλοι δεν την επιτρέπουν καθόλου με αποτέλεσμα να διαβένονται μόνο με τα πόδια.

Τα στενά δρομάκια είναι συχνό φαινόμενο στα χωριά από πολύ παλιά αφού βοηθούσαν με τις καιρικές συνθήκες αλλά και με την αίσθηση ασφάλειας.

Η πυκνότητα του δομημένου περιβάλλοντος βοηθούσε να διατηρείται σε κάποιο βαθμό μια θερμότητα κατά τον χειμώνα ενώ το καλοκαίρι η στενή δομή στα δρομάκια βοηθά στην πιο γρήγορη μεταφορά του αέρα δίνοντας μια δόση δροσιάς μέσα στο χωριό.

Όπως υποδηλώνουν και οι πιο πάνω όψεις, φαίνεται να υπάρχει ανάγκη ιδιωτικότητας στο χωριό αφού παρατηρούνται συμπαγείς όψεις κτιρίων με μικρά και αραιά ανοίγματα. Επικρατούν δηλαδή τα πλήρη έναντι των κενών και παρατηρείται μια εσωστρέφεια στο χωριό.

Οι περισσότερες κατοικίες χαρακτηρίζονται με μονό ή διφυλλο άνοιγμα της πόρτας, στις περισσότερες περιπτώσεις στην μέση της πρόσοψης και δύο ανοίγματα συνήθως, δεξιά και αριστερά από αυτή για τα παράθυρα. Επικρατούν γενικά οι επίπεδες όψεις χωρίς προεξοχές, και με στέγες που ως επί των πλείστων έχουν μικρή κλίση.

Στο κεντρικό σημείο φαίνεται μεγαλύτερη πυκνότητα, ενώ στις παρυφές μικρότερη. Γενικά επικρατεί το συνεχές σύστημα δόμησης εκτός, απο τις παρυφές του οικισμού που παρατηρούνται οικοδομές με το πενταγώνθεν ελεύθερο σύστημα. Όσο αφορά το μέγεθος των ιδιοκτησιών στο κέντρο και στις παρυφές δεν παρατηρείται πολύ μεγάλη διαφορά, με εξαιρέσεις τις νεότερες κατοικίες οι οποίες είναι αρκετά πιο μεγάλες απο τις παλαιότερες.

Οι ηλιακοί στο χωριό είναι αρκετοί ενώ το μέγεθος τους παρατηρείται να είναι παρόμοιο με εκείνο των παλαιότερων οικοδομών και κατοικιών.

Παρατήρηση:
Στο χωριό Άγιος Επιφάνειος, Ορεινής παρατηρείται μεγαλύτερος αριθμός μονοόροφων υποδομών σε σύγκριση με τις διώροφες υποδομές.

50 διώροφες υποδομές
102 μονοόροφες υποδομές

- Ηλιακοί
- Μονοόροφα
- Διώροφα
- Τίτλοι Ιδιοκτησίας οικοπέδων

Σχέση οικοδομής με δρόμο

Στο χωριό οι οικοδομές χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες όσο αφορά την σχέση που έχουν με το δρόμο

Η περίπτωση που εμφανίζεται συχνότερα, είναι η δεύτερη περίπτωση όπου η πρόσοψη βρίσκεται σε απόσταση από τον δρόμο - πρόσβαση στην υποδομή μέσω ενδιάμεσου χώρου (αυλής)

- Περίπτωση I
- Περίπτωση II
- Περίπτωση III

Περίπτωση I

Μία από τις περιπτώσεις που εντοπίζονται στο χωριό Άγιος Επιφάνειος, που αφορά τις προσόψεις των οικοδομών είναι να μην υπάρχει άμεση πρόσβαση από τον δρόμο στην υποδομή αλλά να διακόπτεται από σκαλιά.

Περίπτωση II

Η δεύτερη περίπτωση που εντοπίζεται είναι η πρόσοψη να βρίσκεται σε απόσταση από τον δρόμο - πρόσβαση στην οικοδομή μέσω ενδιάμεσου χώρου (αυλής).

Περίπτωση III

Η τρίτη περίπτωση που εντοπίζεται είναι η πρόσοψη να βρίσκεται μπροστά από τον δρόμο - πρόσβαση της κατοικίας από τον δρόμο.

Σε κάποιες υποδομές παρατηρείται μία συνθήκη η οποία δημιουργήθηκε μετά με τα μπετόν στο δρόμο. Το μπετόν καλύπτει ένα κομμάτι της πόρτας δυσκολεύοντας την πρόσβαση στην κατοικία.

Τίτλοι ιδιοκτησίας και σύστημα δόμησης

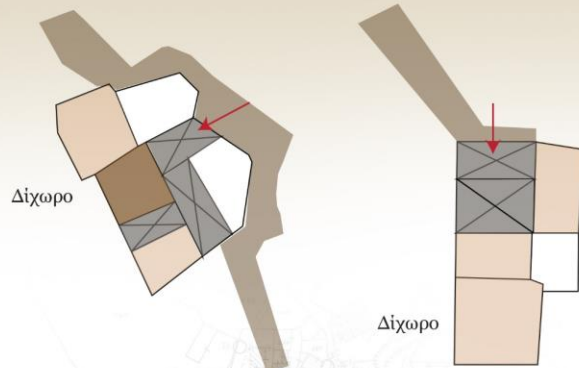

Στον χάρτη των τίτλων ιδιοκτησιών παρατηρείται πως πολλές υποδομές εφάπτονται μεταξύ τους, ωστόσο υπάρχουν ελάχιστες εξαιρέσεις όπου ανάμεσα στις υποδομές υπάρχει κενό ή στενός δρόμος. Γενικά ακολουθείται το συνεχές σύστημα δόμησης και ακανόνιστα τεμάχια, που το ένα φαίνεται να εισχωρεί στο άλλο.

Η κατάταξη στις τρεις τυπολογίες γίνεται με κριτήριο τον τρόπο εισόδου στο τεμάχιο. Με βάση το κριτήριο αυτό παρατηρείται πρόσβαση μέσω ηλιακού, μέσω αυλής, και κατευθείαν στην οικοδομή.

ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ I

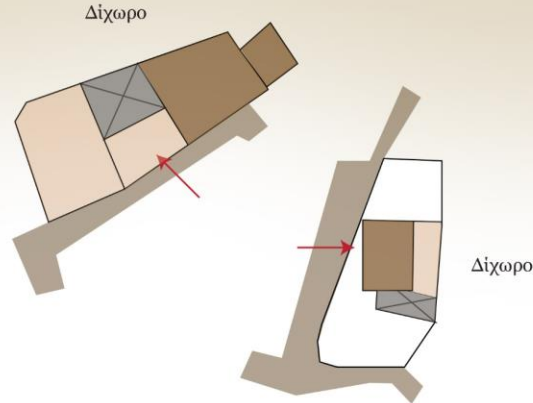
Δίχωρη κατοικία όπου η πρόσβαση γίνεται μέσω του ηλιακού

Στην πρώτη τυπολογία κατατάσσονται οι κατοικίες όπου η πρόσβαση τους γίνεται μέσω του ηλιακού, αφήνοντας τις κατοικίες να εξελίσσονται στο βάθος του οικοπέδου, είτε δίχωρες είτε μακρυνάρι.

ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ II

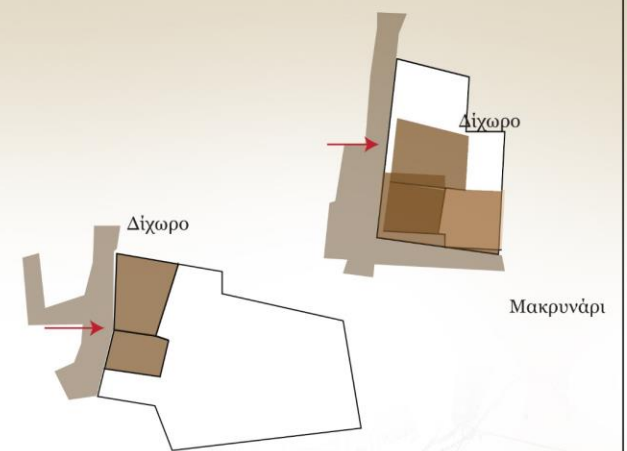
Δίχωρη κατοικία όπου η πρόσβαση γίνεται μέσω της εσωτερικής αυλής

Στην δεύτερη τυπολογία κατατάσσονται οι κατοικίες όπου η πρόσβαση τους γίνεται μέσω της εσωτερικής αυλής, ενώ πίσω από την αυλή εξελίσσονται οι ηλιακοί και οι κατοικίες στο οικόπεδο.

ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ III

Δίχωρη κατοικία όπου η πρόσβαση γίνεται μέσω του δρόμου

Στην τρίτη τυπολογία κατατάσσονται οι κατοικίες όπου η πρόσβαση τους γίνεται, μέσω του δρόμου, αφήνοντας τους ηλιακούς και τις αυλές να εξελίσσονται πίσω από την κατοικία.

ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ Ι

Ο ηλιακός αποτελεί σημαντικό μέρος της κατοικίας, καθώς βρίσκεται στην είσοδο του οικοπέδου έχοντας επαφή με τον δρόμο, προσφέροντας έτσι την είσοδο στην κατοικία. Ήταν συχνά ο χώρος ξεκούρασης ή στάσης των κατοίκων για εκφόρτωση των γαιδουριών πρίν την είσοδο τους στα δωμάτια και στους χώρους.

ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΙΙ

Η οργάνωση και η λειτουργία της κατοικίας γινόταν εντός του σπιτιού γυρω από την εσωτερική αυλή. Έτσι οι κάτοικοι διατηρούσαν την ιδιωτικότητα τους και ένιωθαν το αίσθημα της ασφάλειας. Παράλληλα η πρόσβαση στην κατοικία γινόταν μέσω της αυλής.

ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΙΙΙ

Σ' αυτές τις περιπτώσεις η πρόσβαση στην κατοικία γίνεται μέσω του δρόμου όπου προσδίδεται πιο δημόσιος χαρακτήρας. Η χρήση συνήθως τετοιου είδους υποδομών ήταν καφενεία ή εργαστήρια.

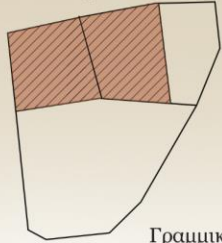

Οι περισσότερες περιπτώσεις είναι αυτές που η είσοδος γίνεται μέσω αυλής δηλαδή η οικοδομή βρίσκεται στο βάθος του τεμαχίου. Αυτό συμβαίνει στους περισσότερους αγροτικούς πεδινούς και ημιορεινούς οικισμούς εξασφαλίζοντας την ιδιωτικότητα της οικίας.

Τυπολογία Διατάξεων

Η τυπολογία διατάξεων γίνεται με βάση την οργάνωση της κάτοψης σε σχέση με την εσωτερική αυλή. Δηλαδή με ποίο τρόπο τοποθετούνται οι οικοδομές στο τεμάχιο- γραμμικά, σε σχήμα "Γ", σε σχήμα "Π", ή σε διάσπαρτη διάταξη.

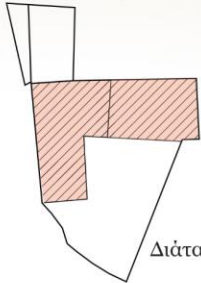
Τυπολογία I

Γραμμική διάταξη

Την γραμμική διάταξη αποτελούν οι οικοδομές με γραμμική τοποθέτηση των δωματίων ή η τοποθέτηση διαφορετικών οικοδομών γραμμικά στο οικόπεδο

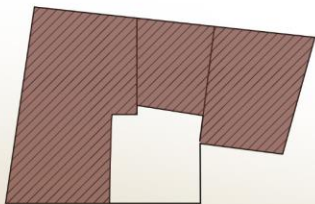
Τυπολογία II

Διάταξη σε σχήμα "Γ"

Την διάταξη σε σχήμα "Γ" αποτελούν οι οικοδομές όπου τα δωμάτια εφάπτονται μεταξύ τους και δημιουργούν σχήμα "Γ"

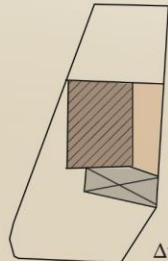
Τυπολογία III

Διάταξη σε σχήμα "Π"

Την διάταξη σε σχήμα "Π" την συναντάμε πιο σπάνια, όπου τα δωμάτια οργανώνονται περιμετρικά. Αυτό πιθανόν να συμβαίνει λόγω το ότι υπάρχουν περισσότερα γραμμικά οικόπεδα

Τυπολογία IV

Διάσπαρτη διάταξη

Την διάσπαρτη διάταξη την αποτελούν διάσπαρτα δωμάτια στο οικόπεδο με διαφορετικές χρήσεις με κοινό στοιχείο το αίθριο ή την εσωτερική αυλή

Η τυπολογία που επικρατεί περισσότερο είναι η διάταξη σε σχήμα "Γ"

- Διάταξη σχήματος "Π"
- Διάταξη σχήματος "Γ"
- Γραμμική διάταξη
- Διάσπαρτη διάταξη

Τυπολογία Ηλιακών

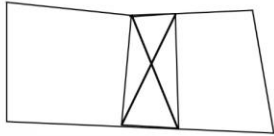
Οι ηλιακοί είναι χαρακτηριστικό στοιχείο στο χωριό αφού υπάρχουν σχεδόν σε κάθε κατοικία. Η τυπολογία τους βασίζεται στην διάταξη της κάτοψης, και τη σχέση του δομημένου στοιχείου με το υπόλοιπο οικοπέδο, και οι επικρατέστερες είναι οι 3 πιο κάτω.

Τυπολογία 1

Την διάταξη Γ αποτελούν οι ηλιακοί που τοποθετούνται δίπλα ο ένας στον άλλο και ενώνονται ο ένας κάθετος και ο άλλος οριζόντιος

Τυπολογία 2

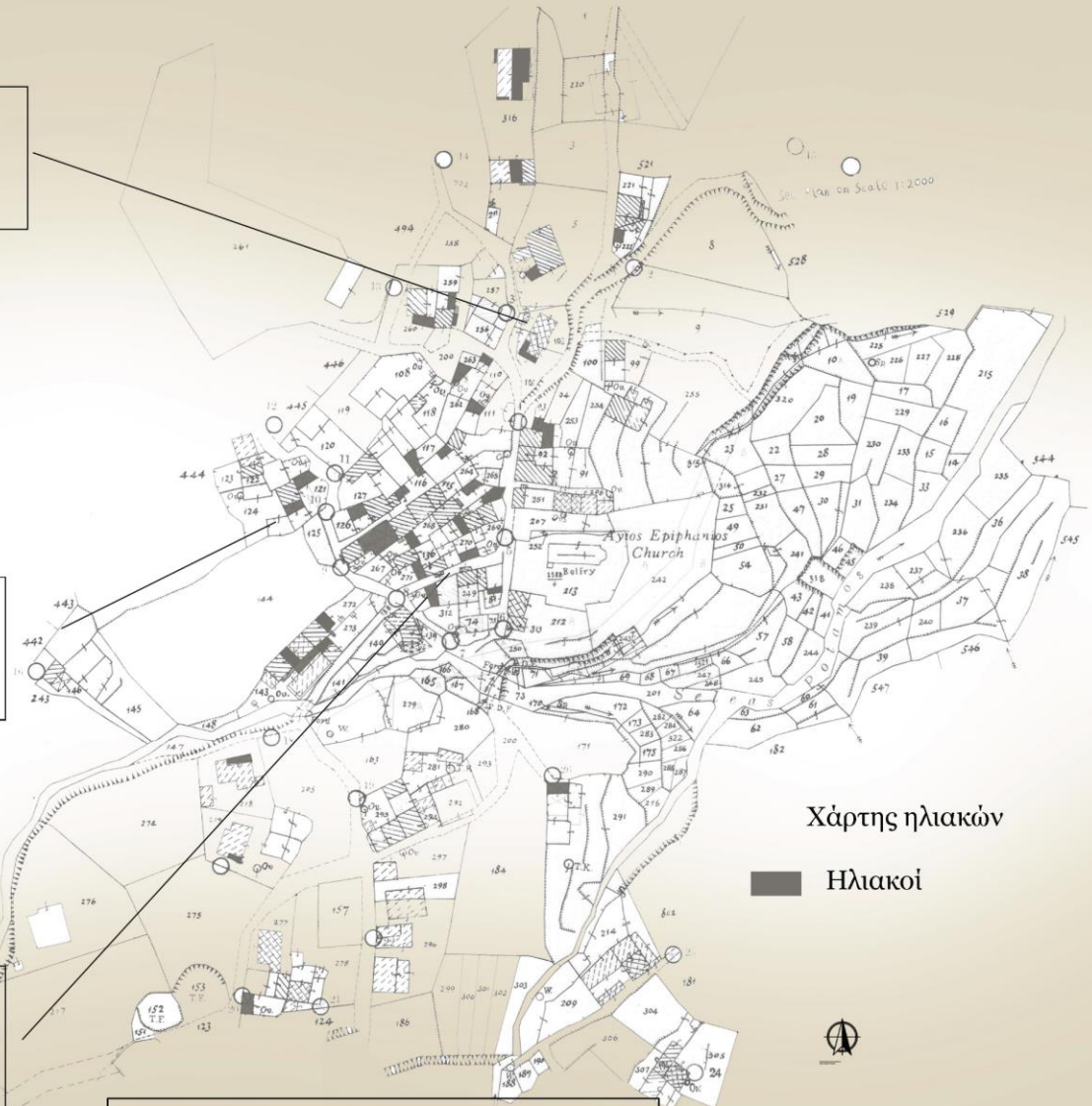

Αυτή η διάταξη αποτελεί το πόρτιο. Πόρτιο λέγεται ο ηλιακός που βρίσκεται μεταξύ δύο δωματίων.

Τυπολογία 3

Η διάταξη αυτή είναι και η επικρατέστερη. Ο ηλιακός τοποθετείται μπροστά από την κατοικία και συνήθως αποτελεί την είσοδο από τον εξωτερικό, στον εσωτερικό χώρο.

Χάρτης ηλιακών

■ Ηλιακοί

Όπως φαίνεται και πιο πάνω η τυπολογία 2 είναι η επικρατέστερη υποδηλώνοντας ότι στο χωριό του Αγίου Επιφανείου οι ηλιακοί έχουν το ρόλο του καταφλιού για το σπίτι.

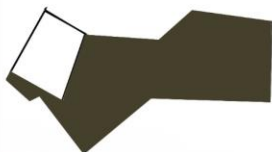
Τα αίθρια σε κάθε κατοικία αποτελούσαν τον εξωτερικό χώρο χαλάρωσης που οι κάτοικοι χρησιμοποιούσαν καθημερινά. Ήταν ένας χώρος κοινωνικοποίησης μεταξύ των χωριανών και ως συνήθως ο μεταβατικός χώρος μεταξύ του δρόμου και της κατοικίας.

Τυπολογία 1

Σε αυτή την τυπολογία το αίθριο αναπτύσσεται γύρω από την κατοικία. Αυτή η περίπτωση είναι συχνή στις καινούργιες κατοικίες που βρίσκονται στις παρυφές του οικισμού.

Τυπολογία 2

Πρόκειται για την ανάπτυξη του αίθριου μπροστά από την κατοικία.

Τυπολογία 3

Σε αυτή τη περίπτωση το αίθριο βρίσκεται πίσω από την κατοικία

Η τυπολογία 2 είναι και η επικρατέστερη τυπολογία, δίνοντας στην αυλή τον ρόλο της μετάβασης από τον δημόσιο χώρο του δρόμου, στον ιδιωτικό χώρο της κατοικίας.

Επιμέρους μορφολογικά στοιχεία

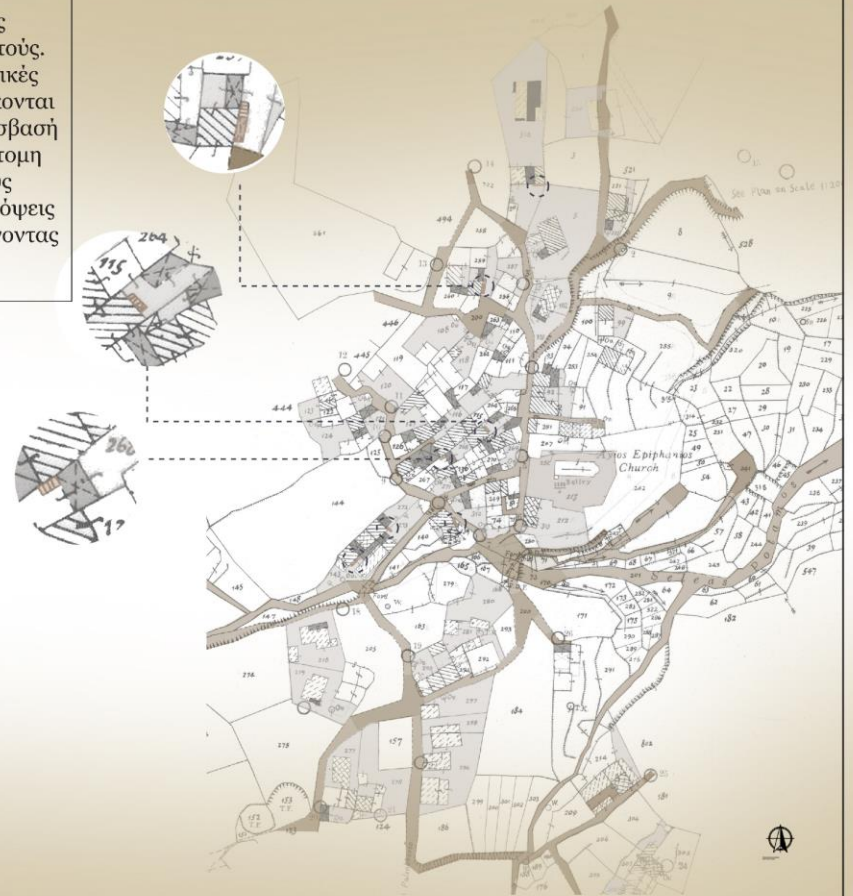
Οι οικοδομές του Αγίου Επιφανείου Ορεινής χαρακτηρίζονται για την απλότητα των όψεων τους. Ελάχιστα είναι τα θυρώματα και ανοίγματα που συναντώνται. Ακόμη, περιορισμένη είναι και η ύπαρξη εξώστων και σκαλών στις οικοδομές.

Υπάρχουν εξώστες οι οποίοι αν και βρίσκονται στην εσωτερική όψη, έχουν ορατή προσασιμότητα στο δρόμο.

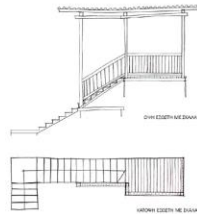
Η στέγαση του εξώστη είναι χαμηλότερη από το ύψος της στέγασης του σπιτιού. Με αυτό τον τρόπο ξεχωρίζει ο εξώστης ως επιπλέον στοιχείο της όψης του σπιτιού. Η γενική μορφή τους συνάδει με τη γενική λιτή μορφή των όψεων. Κατασκευάζονται από ξύλο και στηρίζονται σε προεκτάσεις των "βολιτζιών" του κάτω ορόφου.

Οι σκάλες έχουν άμεση σχέση με τους εξώστες αφού αποτελούν το μέσο πρόσβασης προς αυτούς. Αυτά τα δύο στοιχεία επικρατούν στις εσωτερικές όψεις, σε αντίθεση με τους εξώστες που βρίσκονται στην εξωτερική όψη και δε διακρίνεται η πρόσβασή τους. Οι σκάλες χαρακτηρίζονται για την απότομη κλίση τους, το μικρό πλάτος και τις μικρές τους διαστάσεις. Είναι προσκολλημένες πάνω στις όψεις είτε ευθύγραμμα είτε σε σχήμα Γ καταλαμβάνοντας ελάχιστο χώρο από την κατοικία.

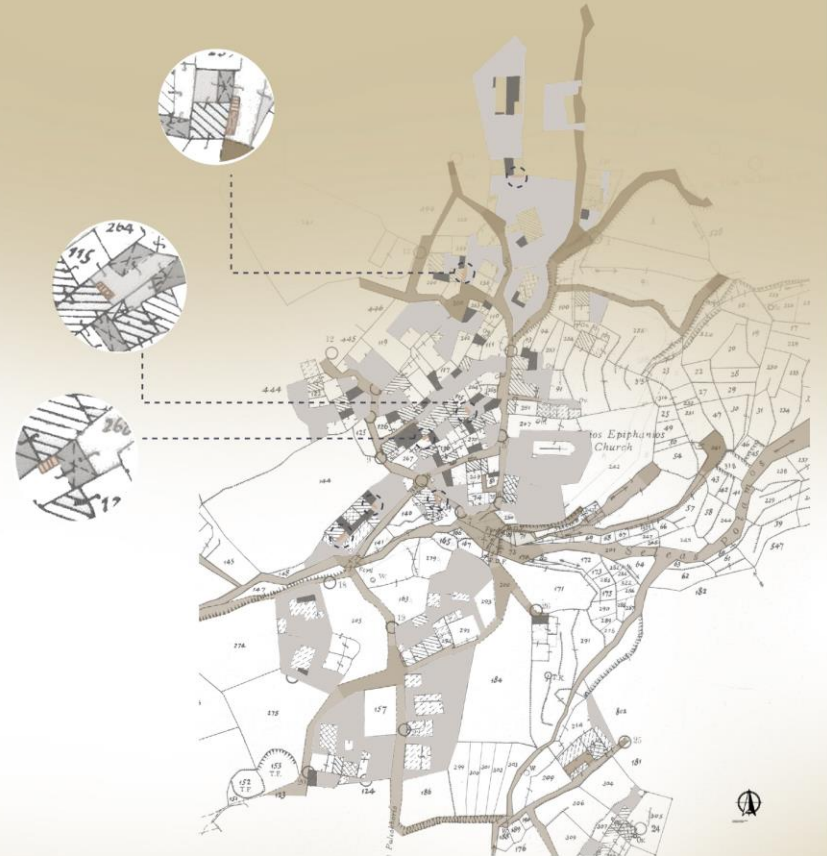
Τυπολογία 1: Εσωτερικά μπαλκόνια

Τυπολογία 2: Μπαλκόνια στην όψη με εξωτερική πρόσβαση

Τυπολογία 3: Μπαλκόνια στην όψη χωρίς εξωτερική πρόσβαση

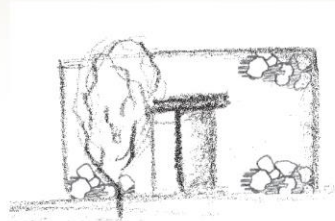
Στους εξωτερικούς εξώστες σε ορισμένες περιπτώσεις υπήρχε οπτική πρόσβαση από και προς τον δρόμο.

Υλικότητα και κατασκευαστικά στοιχεία τοιχοποιίας-στέγης

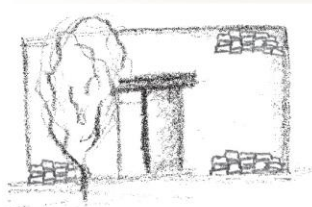
Τα υλικά που χρησιμοποιούνται είναι υλικά που εντοπίζονται στην περιοχή. Στην τοιχοποιία γίνεται χρήση του πλιθαριού με εξαίρεση το κάτω μέρος της που χρησιμοποιούνται πυριγενούς πετρώματα με ακανόνιστο σχήμα και μικρές βοηθητικές πέτρες (χαλίκια) για μια καλύτερη τοιχοποιία. Η στέγη αποτελείται από τα βολιτζία, τα κλαδιά, το χώμα και η τελική στρώση με κεραμίδια, ενώ τα κουφώματα των οικοδομών κατασκευάζονται με ξύλο.

Τοιχοποιία

Τοιχοποιία από πυριγενή πετρώματα

Τοιχοποιία από πλιθάρια

Κεραμίδια

Πυλός

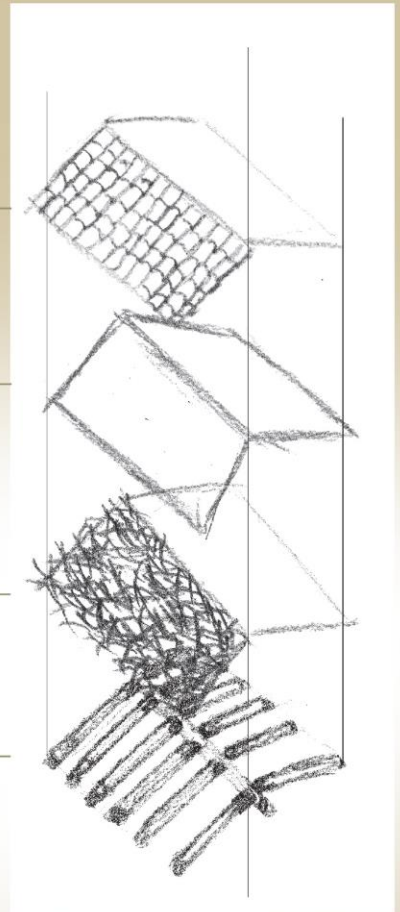

Κλαδιά

Βολιτζία

Κρόδωμα

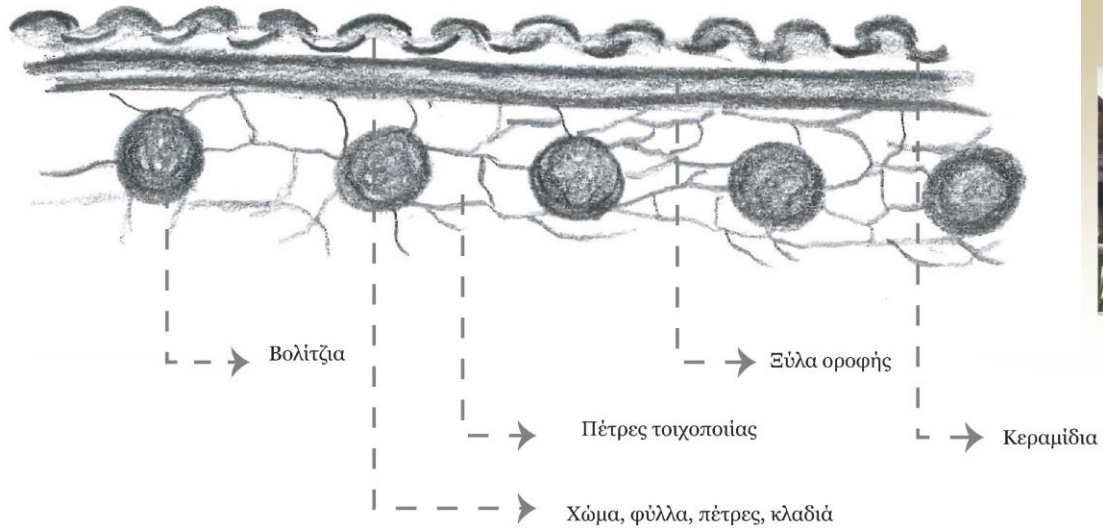

Στα κρόδωμα η διαμόρφωση της άκρης του δώματος γίνεται με μια προεξέχουσα σειρά από ξύλινα στοιχεία για την προστασία της τοιχοποιίας από το νερό.

Βολιτζια

Ένα στοιχείο που εμφανίζεται κατά κανόνα στο εσωτερικό των οικιών και σε αρκετές περιπτώσεις εμφανίζονται και στο εξωτερικό, είναι τα βολιτζια στέγασης των δωματιών. Τα στοιχεία αυτά εμπλουτίζουν την εικόνα του εξωτερικού των οικοδομών που χαρακτηρίζεται από μεγάλη απλότητα. Τα βολιτζια εμφανίζονται ως μικρά προεξέχοντα στοιχεία ακριβώς κάτω από την οροφή και στηρίζουν την απόληξη της στέγης.

Συνοψίζοντας, παρατηρούμε ότι με την πάροδο του χρόνου και ειδικότερα με την προσθήκη της καινούργιας εκκλησίας άλλαξε το οδικό δίκτυο, προστέθηκαν νέοι δρόμοι με αποτέλεσμα την επέκταση του χωριού στις παρυφές. Σε αντίθεση με την παλιά δομή του χωριού που αναπτυσσόταν κεντρικά. Με βάση την μελέτη που έγινε, παρατηρείται η εσωστρέφεια που υπάρχει στο χωριό τόσο από τις αυστηρές όψεις με ελάχιστα μορφολογικά στοιχεία όσο και από την τυπολογία των οικοδομών. Τις πλείστες φορές η είσοδος γίνεται μέσω της αυλής και η οικοδομή βρίσκεται στο πίσω μέρος του τεμαχίου. Αυτό συμβαίνει στους περισσότερους αγροτικούς, πεδινούς και ημιορινούς οικισμούς εξασφαλίζοντας την ιδιωτικότητα της οικίας.

Πηγές / Βιβλιογραφία

- 1) <http://www.agiosepifanios.org/gr/what-to-know-tgr/history-tgr>
- 2) https://el.wikipedia.org/wiki/Άγιος_Επιφάνιος_Ορεινής
- 3) <https://www.ix-andromeda.com/nicosia/agios-epiphanos-oreines-leukosia.html>
- 4) <http://www.hellenicaworld.com/Cyprus/Geo/gr/AgiosEpifaneiosOreinis.html>